

det, er det trøstesløst, at en saadan Tale kan fremsættes uden Protest. Men det er klart, at en saadan Tankegang heller ikke kan opretholdes i det lange Løb, thi overfor den staar den Kendsgerning, at den Opgave, enhver betydende Del af Erhvervslivet skal kunne løse, er, at de afgørende Faktorer i Produktionen arbejder sammen og ikke bekæmper hinanden, og denne Opgave har den moderne Industri ikke kunnet magte. Og dertil kommer en anden Ting, der ogsaa vil gøre, at denne Tankegang ikke kan holde, nemlig at efterhaanden bryder nogle af dem, der indenfor Arbejdsgiverkredsen har et videre Syn, ud af Kredsen.

Der blev nævnt i Gaar af det ærede Medlem Hr. Slesbager, at der var gennemført et nyt System af Firmaet Fog & Mørup her i København. Hr. Mørup tilegner i et Forord den lille Bog, han har udgivet, til „Arbejdsgivere, som ikke finder den nuværende Tilstand i sin Orden“, og denne dog ret store Arbejdsgiver siger i Bogen frygtløst, at Formerne for Forholdet mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, som vi ser dem udfolde sig nu, har overlevet sig selv; disse Former, siger han, krænger den oprindelige og mest elementære Forudsætning for Arbejdets Ret, og Hr. Mørup mangler ikke Mod til at fortsætte med at sige, at Arbejdsgiverne skal ikke blot være Repræsentanter og føle sig som Repræsentanter for den døde Kapital, men de skal forstaa, at det eri Produktionens egen Interesse at sikre, at Produktionen udfolder sig under Iagttagelsen af visse etiske Love.

Naar nu hertil kommer, at man i mange Lande ser mangfoldige Eksempler paa, at de største Arbejdsgivere eksperimenterer og tumler med dette Problem, hvordan der kan skabes en ny Ordning, der fører til et Interessesfællesskab, til større social Tilfredshed, til større Produktion, ja, naar man ser de største Navne indenfor Industriens Organisatorer i Europa, i Amerika betragte hele dette Problem som et af de største industrielle Problemer, der overhovedet foreligger produktionsmæssig set i den kommende Tid, saa skulde man tro, at den Dag ikke vil være saa forfærdelig fjern, da danske Arbejdsgivere ikke vil være for fornemme til at beskæftige sig med saadanne Tanker.

Det forekommer mig, at Tiden i høj

Grad er inde dertil, og Fremsættelsen af det Lovforslag, der foreligger til Behandling her i Dag, er jo i Virkeligheden Udtryk for, at Arbejderstanden ser, at Kampens Vej er dyr, at den er dyr for Arbejderstanden selv og dyr for Samfundet. Hvis man kan tage den højtærede Socialministers Udtalelser ved Lovforslagets Fremsættelse som Udtryk for de Tanker, Arbejderstanden som Helhed har ved Fremsættelsen af dette Forslag, kan det i Virkeligheden udtrykkes saaledes, at den danske Arbejderstand med dette Forslag siger: Vi ser selv, hvorledes det nuværende System virker ødelæggende for Produktionen, vi føler, at vor Skæbne er ogsaa afhængig af den størst mulige Produktion; men giv os da en Stilling, som kalder paa vore Evner og Kræfter. Man priser altid det frie Initiativs skabende Kraft; ja, siger saa den danske Arbejderstand — hvis Socialministerens Udtalelser er Udtryk for denne —, men væk da vort Initiativ, skab en ændret Produktionsform, saa vort Initiativ fremmes.

Det ærede Medlem Hr. Drachmann holdt i Gaar en af disse dystre Taler, som er hans Specialitet, og som nærmest kan karakteriseres som en Blanding af Filosofi og Lyrik og almindelig dansk Arbejdsgiverforeningspolitik. Man kan vel vanskeligt tænke sig en stærkere Agitation mod det nuværende Samfunds Kamptilstand end denne Tale. I det ene Øjeblik peger han mod Wallstreet og City som de Steder, hvor Landes og Menneskers Skæbne afgøres, og i næste Øjeblik peger han mod Rusland, hvor den modsatte Yderlighed er repræsenteret. Jeg tror, det ærede Medlem Hr. Drachmann skulde forstaa, at i det danske Folk er der lige stor Mistro til det Samfundssystem, der repræsenteres af Moskva, og det, der dikteres af Højfinansens Interesser, hvad enten de har deres Sæde i Londons City eller i Københavns City. Begge Systemer er Kampsystemer; det er to Kampsystemer, der har Sammenbrud, Kaos, blodig Uret i social og økonomisk Henseende i deres Følge. Resultatet af begge Systemer er Verden bekendt. Det er da Fornuftens Stemme i dette Øjeblik, at der kræves et bedre System, et System, der bygger paa Samarbejde og Samvirken. Solidaritet mellem Produktionens forskellige Faktorer, et